

ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТАРІЮ PERFORMANCE MANAGEMENT ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПАРКІВ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Запропоновано використання методичного інструментарію Performance management, зокрема системи збалансованих показників, адаптованого для технологічних парків та інших технопаркових структур у системі контролю та моніторингу їхньої діяльності.

Ключові слова: технологічний парк, ефективність, управління ефективністю, система збалансованих показників.

Abstract

The use of methodological tools of Performance Management, including Balanced Scorecard that is adapted to technological parks and other similar structures, in the system of the control and monitoring of their activities are proposed.

Keywords: technology park, efficiency, performance management, balanced scorecard.

Вступ

Сьогодні набувають актуальності питання запровадження сучасних систем, методів менеджменту у практику управління технологічними парками як представниками соціального бізнесу та елементами інноваційної інфраструктури. Особливої важливості у зв'язку із їх мультифункціональністю та різноманіттям цілей набуває розробка та впровадження відповідних підсистем контролю та моніторингу їх діяльності, оцінка ефективності та доцільності застосування політики державного протекціонізму щодо них, у т. ч. державного фінансування.

Аналіз методичних підходів до визначення ефективності технологічних парків та їхніх функціонально-просторових різновидів свідчить про відсутність єдиної концепції в світі, хоча спроби оцінити результативність технопарків розпочалися ще у 90-х рр. XX ст. та тривали упродовж останніх десятиріч. Найвпливовішими виявились дослідження Д. Сігела [1], М. Скуїссаріні [2], Ч. Монка та К. Пітерс [3], М. Люгера та Х. Гольдштейна [4]. Узагальнюючий аналіз представлений, зокрема, А. Бріггз та С. Уаттом [5], а також Д. Дабровскою [6]. Російська методика є комплексною, враховує три групи критеріїв: кількісні, якісні та макроекономічні, скориговані на вагові коефіцієнти. В Україні з 2007 року відсутня чинна державна методика оцінки ефективності технологічних парків.

Метою роботи є розроблення системи оцінювання ефективності технологічних парків з урахуванням багатовимірності їх цілей та очікуваних екстернальних ефектів, яка б відповідала принципам та підходам сучасного менеджменту.

Результати дослідження

Вимірювання ефективності технопаркових структур має суттєве значення як для державного управління, так і для самого парку, оскільки:

- по-перше, більшість світових наукових і технологічних парків (НіТП) використовують державні системи фінансової підтримки на різному рівні, як загальнодержавному, так регіональному і місцевому, а, отже, підзвітні відповідним органам влади та повинні забезпечувати прозорість своєї діяльності, в т. ч. фінансової;
- по-друге, оцінка НіТП є одним з ключових факторів успіху НіТП для формування іміджу та здійснення PR-компанії для залучення нових клієнтів та партнерів;

– по-третє, оцінка є частиною системи моніторингу результатів діяльності НІТП, що дає можливість визначити ступінь досягнення цілей та виявити необхідність втручання менеджерів на основі використання механізмів зворотного зв'язку.

Загалом, на думку Д. Дрешер, досить складно дати кількісну оцінку фінансовому та економічному внеску технопарку, переважно через те, що відсутнє встановлене визначення успіху чи стандартного способу вивчення його впливу на економіку [7]. Дослідження, в яких намагались вивчити успіх чи провал технопарку, як правило, зосереджені на двох напрямках: вигоди для парку чи суспільства та вигоди, які отримує бізнес, що розташований в парку [5], що свідчить про необхідність врахування низки зовнішніх та внутрішніх цілей технопарку як системи. Слід врахувати також, що технопарки, як правило, створюють умови для інноваційного розвитку, і вже від цих умов залежить результат діяльності інноваційних фірм, тому показники ефективності технопарків повинні будуватись на комплексній оцінці як умов, створених в технопарку, так і результатів діяльності фірм, що в ньому знаходяться, як зазначено у Н. Гаврилової [8]. При розробці системи оцінювання слід врахувати також стадію розвитку парку та можливість її використання для здійснення порівнянь із показниками інших об'єктів інноваційної інфраструктури та споріднених за суспільно-економічними показниками регіонів, які не мають у своєму складі технопарків. Більшість дослідників технопарків в світі переконані, що цілі та задачі створених парків суттєво різняться, що значно обмежує можливості оцінки та порівняння результатів їх діяльності. Аналіз ускладнюється також через те, що існують особливості цілей та впливів на економіку регіону в залежності від конкретного етапу розвитку парку.

На наш погляд, внаслідок застосування сучасних підходів до менеджменту технопаркових структур, відповідної процедури встановлення їхніх цілей, особливого підходу вимагає й система оцінювання, яка має бути реалізована відповідною системою контролю та моніторингу результатів діяльності ТПС. Стає очевидним, що найбільше такому підходу відповідає логіка та інструментарій управління за цілями (Management by Objectives – MBO) та управління ефективністю (Performance Management – PM), який офіційно трактують також як «управління результативністю». Вони у більшості є досить новими і практично спрямованими. Вони розроблені, апробовані та імplementовані іноземними практикуючими консалтинговими групами з комерційною метою. У вітчизняній практиці їх використовують переважно міжнародні та транснаціональні компанії у рамках власних систем менеджменту, отже, конкретні моделі менеджменту, з огляду на їх важливість для забезпечення ефективності бізнесу та конкурентних переваг, часто залишаються комерційною таємницею організацій, що їх розробляють та впроваджують. Найбільш ефективною і працездатною в даний час і при поточній економічній ситуації Консалтингова Група «BI TO BE» (Росія) вважає методику Business Performance Management (управління ефективністю бізнесу), головним і основним елементом якої є система збалансованих показників (Balanced Scorecard) Д. Нортон і Р. Каплана [9].

Управління ефективністю або управління продуктивністю (Performance Management) останнім часом набуло популярності у корпоративному бізнесі. У літературі можна зустріти кілька англomовних термінів, що відображують те саме поняття: BPM (Business Performance Management); CPM (Corporate Performance Management) та EPM (Enterprise Performance Management) [10].

У [11] з посиланням на Р. Каплана [12] підкреслюється, що Performance Management у визначенні Р. Каплана – це використання інформації про ефективність в досягненні цілей організації, по-перше, для кращого доведення цих цілей до відома всіх співробітників, по-друге, для перевірки виконання цих цілей і, по-третє, для об'єднання зусиль усіх частин організації навколо досягнення цих цілей.

Цикл управління ефективністю – це цикл управління зі зворотним зв'язком, що припускає рух інформації «згори донизу» і «знизу вгору». Рух «згори донизу» передбачає, що керівництво починає з визначення стратегії, яку необхідно транслювати у виконуваних поняття, які в свою чергу, необхідно знову перевести в поняття операційного середовища. Рух «знизу вгору» передбачає, що після виконання керівництву необхідно ідентифікувати результати, які необхідно перетворити, щоб оцінити реальні витрати і прибутковість, і, на завершення, помістити ці результати в контекст стратегії з тим, щоб їх можна було інтерпретувати в термінах досягнення поставлених цілей [13].

Є. Креславський, директор інституту «Новые возможности» (Росія), у [14] пропонує трактування терміну Performance management як управління результативністю, і зазначає, що «управління результативністю – це система, що представляє собою комплекс процесів і інструментів:

- постановку цілей (від стратегічних цілей компанії до індивідуальних цілей працівників);
- критерії для оцінки ефективності діяльності;
- компетенції;

- контроль за результатами;
- оцінку;
- планування мотиваційних заходів відповідно до результатів роботи співробітників;
- планування кар'єри працівників».

З огляду на досліджені мультифункціональні цілі та задачі парків нами розроблені цілі НІТП та завдання (критеріальну основу для проведення оцінки ступеня досягнення цілей), які можуть бути покладені в основу методики оцінки успішності усіх ТПС.

Запропонована система містить чотири групи цілей:

- 1) соціально-економічні;
- 2) соціальні;
- 3) науково-технічні;
- 4) інституційні [15].

Така система забезпечить багаторівневу систему цілей як базу в системі управління ефективністю та можливості для порівняння результатів роботи технологічних парків як у часі, так і з іншими елементами інфраструктурного забезпечення інноваційних процесів.

Висновки

Встановлено, що запропонований підхід дозволяє підвищити якість управління технологічними парками за рахунок застосування сучасних методів та прийомів менеджменту та одержання адекватних даних результатів оцінювання їхньої діяльності. Система оцінювання на основі збалансованої системи показників, адаптованої з урахуванням особливостей технопаркових структур, є невід'ємною складовою системи управління їх ефективністю. Вона забезпечує неперервність процесу управління технопарками за рахунок реалізації тісного зв'язку між функціями планування, організації, мотивації та контролю в системі Performance Management та відповідність особливим потребам технопаркових структур як соціального бізнесу та цілям об'єктів інноваційної інфраструктури.

.....

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Siegel D. S. Assessing the impact of University Science parks on research productivity / D. S. Siegel, P. Westhead, M. Wright // *Exploratory firm-level evidence from the United Kingdom*, International Journal of Industrial Organization, 21. – 2003. – P. 1357–1369.
2. Squicciarini, M. (2008) Science Parks' tenants versus out-of-Park firms: who innovates more? A duration model / Mariagrazia Squicciarini // *The Journal of Technology Transfer*. – 2008 vol. 33 (1). – P. 45–71.
3. Monck C. Science Parks as an Instrument of Regional Competitiveness: Measuring Success and Impact [Електронний ресурс] / Charles Monck, Kathrin Peters. – IASP 2009 Conference. – Режим доступу : <http://www.sqw.co.uk/files/8113/8712/8061/57.pdf>. – Назва з екрану.
4. Luger M. I. Technology in the Garden [Електронний ресурс] / M. I. Luger, H. A. Goldstein // The University of North Carolina Press; Chapel Hill, UNC Press. – 1991. – Режим доступу : http://books.google.com.ua/books?id=Fdmj3_XcqmMC&pg=PA130&hl=ru&source=gbp_toc_r&cad=4#v=onepage&q&f=false. – Назва з екрану.
5. Briggs A. T. Evaluation [Електронний ресурс] / Anne Theodore Briggs, Stephen Watt / A. T. Briggs. – Режим доступу : <http://www1.american.edu/carmel/ab5293a/Background.gif>.
6. Dabrowska J. Measuring the success of science parks: performance monitoring and evaluation [Електронний ресурс] / Justyna Dabrowska. – 2/18/2011. – Режим доступу : http://portal.pmf.sc.gov.br/arquivos/arquivos/pdf/08_07_2011_16.28.06.346a693b4baaca30ad620164d8186c1d.pdf. – Назва з екрану.
7. Drescher D. M. Research Parks: A Brief Overview of Research Parks for Economic Developers [Електронний ресурс] / D. M. Drescher. – Режим доступу : <http://www.unc.edu/depts/dcrpweb/courses/261/drescher/index.html>.
8. Гаврилова Н. М. Технопарки в мире и в России [Електронний ресурс] / Н. М. Гаврилова // ЭКО: всероссийский экономический журнал. – 2012. – № 10. – Режим доступу : <http://ecotrends.ru/rubriki/731-innovacii/1412-2012-09-11-06-32-30>.

9. Система управления эффективностью персонала : Методическое пособие Консалтинговой группы ВІ ТО ВЕ [Электронный ресурс]. – Санкт-Петербург. – 2012. – Режим доступа: http://www.bitobe.ru/tpl/docs/pdf/upravlenie_effektivnistiyu_personala.indd.pdf.

10. Исакова Д. В. Система управления по целям / Д. В. Исакова // Научные записки НГУЭУ. – 2010. – № 1.

11. Момот А. И. Концепция Business performance management как метод повышения эффективности деятельности предприятия / А. И. Момот, Ю. О. Дреко, П. И. Самойлов. // [Проблеми розвитку та впровадження систем управління, стандартизації, сертифікації, метрології в регіонах України: Матеріали І Всеукраїнської науково-практичної та студентської конференції]. – Донецьк: ДонНТУ, 2011. – С. 198–201.

12. Интервью с Р. Капланом [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://old.executive.ru/publications/aspects/bsc/article_2109. – Назва з екрану.

13. Управление эффективностью организации. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A3%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5_%D1%8D%D1%84%D1%84%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%8C%D1%8E_%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%B7%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%B8. – Назва з екрану.

14. Управление результативностью (Performance Management) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.noi.ru/praktiki/upravlenie-rezultativnostyu-performance-management>. – Назва з екрану.

15. Буреннікова Н. В. Вимірювання ефективності функціонування технологічних парків [Електронний ресурс] / Н. В. Буреннікова, О. О. Мороз, І. В. Романець // Електронне фахове видання «Ефективна економіка». – Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет. – 2014. – № 11. – ISSN 2307-2105. – Режим доступа : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3486>.

Романець Ірина Вікторівна — асистент кафедри підготовки менеджерів, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: romanets_i@mail.ru.

Romanets Irina V. — tutor of the Chair of Training Managers, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: romanets_i@mail.ru.